

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

6 augustus 2025

Kenmerk

DGA / 100426403

nota
TER BESLISSING

Nota bij Kamerbrief stijgende prevalentie
Salmonella

Kopie aan

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Bijlage(n)

2

Aanleiding

De prevalentie van de bacterie *Salmonella* Enteritidis in leghennen heeft in 2023 en 2024 de EU-doelstelling van 2% overschreden. De verhoging van de prevalentie is ook zichtbaar in het aantal humane ziektegevallen. Daarom heeft het responsteam- zoönose (RT-Z) van het RIVM aanbevelingen gedaan in een brief aan de Ministeries van VWS en LNVN (Zie bijlage). Met deze nota adviseren we u om in te stemmen met het versturen van de Kamerbrief over de genomen maatregelen en de te nemen vervolgstappen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het versturen van de bijgevoegde Kamerbrief. Omdat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid zal deze Kamerbrief mede namens de staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport worden aangeboden.

Kernpunten

- Voor de uitvoering van de Europese Verordening (2160/2003) om de prevalentie van *Salmonella* en het risico voor de volksgezondheid te beheersen, hebben we in Nederland het Nationale Controleprogramma Salmonella (hierna: NCPS).
- Met dit NCPS worden adequate en doeltreffende maatregelen getroffen voor detectie en bestrijding van *Salmonella* in alle stadia van productie, verwerking en distributie. In het bijzonder op het niveau van de primaire productie in de (leg)pluimveehouderij.
- In de uitvoering van het NCPS wordt samengewerkt tussen de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA), het ministerie van VWS en LNVN om de prevalentie sinds 2023 te laten dalen. Al vóór ontvangst van het advies van het RIVM zijn maatregelen ingezet, die grotendeels overeen komen met hun advies en gericht zijn op een aanpak in legpluimveehouderij.

- De prevalentie van *Salmonella* Enteritidis (hierna: SE) in leghennen overschreed in 2023 en 2024 met respectievelijk 3,5% en 4% de EU-doelstelling van 2%, en hetzelfde wordt verwacht voor 2025. In de jaren voor 2023 lag de prevalentie stabiel onder de 2%.
- Ook in de humane populatie is een stijging van SE zichtbaar via de kiemsurveillance die RIVM uitvoert.
- Het gaat om een *Salmonella*-bacterie die vooral ziektegevallen veroorzaakt door consumptie van besmet voedsel, en eieren worden gezien als de meest waarschijnlijke bron van SE-infecties bij de mens.
- Er wordt op dit moment bronopsporing uitgevoerd. Vooralsnog blijkt hieruit dat er niet één duidelijk aanwijsbare oorzaak voor de stijging aanwijsbaar is. Dit maakt bestrijding lastig. Wel lijkt er een causaal verband te bestaan tussen de stijging in humane patiënten en de stijging in leghennen. De prevalentiestijging in leghennen vormt daarmee een risico voor de voedselveiligheid.
- De primaire verantwoordelijkheid voor het produceren van veilig voedsel ligt bij de sector, vertegenwoordigd door brancheorganisatie AVINED. AVINED vult die verantwoordelijkheid tot dusver actief in, het positieve effect hiervan blijft echter achterwege.
- AVINED kan alleen maar verplichtingen opleggen bij deelnemers aan het kwaliteitssysteem IKB-Ei. Hier nemen ong. 85% van de (leg)pluimveehouders aan deel. Bij het uitblijven van daling in humane ziektegevallen zullen daarom aanvullende (verplichte) maatregelen noodzakelijk worden.
- Van de sector wordt verwacht dat zij verdergaande maatregelen neemt die aansluiten bij hun verantwoordelijkheid als producenten van voedsel. Deze maatregelen sluiten in ieder geval aan bij de adviezen die het RT-Z voorstelt, maar hoeven zich nadrukkelijk niet hier toe te beperken. De de Minister voert binnenkort overleg hierover met de sector.
- Als blijkt dat verdergaande acties vanuit de sector uitblijven zullen aanvullende verplichtende maatregelen genomen worden, opgevolgd met de kantekening dat hiervoor nadere DNA-analyses en onderzoek van Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) moeten worden afgewacht omdat de oorzaak van de stijging nog niet duidelijk aanwijsbaar is.
- De teksten over de maatregelen van het bedrijfsleven zijn met AVINED afgestemd.
- De NVWA is samen met RVO en LVVN verantwoordelijk voor het coördineren van het NCPS. De NVWA is daarnaast verantwoordelijk voor het uitvoeren van officiële monsternames, het toezicht op monsternames door de veehouder en het treffen van maatregelen bij een verdacht of besmet koppel leghennen.